

חוברת זו מוקדשת לכבודו של הנשיא הפרופסור שמעון אגרנט

עם פרישתו מבית-המשפט העליון
ופרידתו מן הפקולטה למשפטים

פרופסור שמעון אגרנט אמנם נפרד השנה מן הפקולטה למשפטים של האוניברסיטה העברית בירושלים, בגלל סיבה פורמלית המונעת ממורים בדימוס להוסיף להורות, אולם אין פרופסור אגרנט, השופט ונשיא בית-המשפט העליון, נפרד מן החיים האקדמיים במדינתנו.

שלוש הכהונות הללו של ד"ר שמעון אגרנט כרוכות זו בזו ויש בהן משום תרומה מצטברת בחיי המשפט של הארץ, כולל היבט האקדמי.

למרות שבמישור ההוראה האקדמית עסק פרופ' אגרנט רק בתחום דיני העונשין, הוא תרם בוודאי להתפתחות התיאורית של המשפט על כל ענפיו. אין פסק-דין שנכתב על-ידי השופט-הנשיא אגרנט שאינו מחקר ושיעור, בעלי אופי אקדמי.

אולם, את כשרונו, מרצו ופעלו במישור ההוראתי העדיף להקדיש לתחום דיני העונשין. אין ספק, כי זה ענף המשפט אליו התקשר יותר ובו ראה את עיקר הצורך לתרום, לעצב וליצור.

פסקי-הדין של השופט והנשיא אגרנט בסוגיות המרכזיות של דיני העונשין מוסיפים ויוסיפו להוות בסיס מחקרי ומדעי למורה ולתלמיד כאחד לשאיבת חכמת המשפט ודרכי ניתוחו, ולא רק בסיס הלכתי לעשיית הצדק במדינת ישראל.

לפעמים היוותה הפרשה הספציפית, שבה נקרא בית-המשפט לדון, מעין הודמגות לשופט והנשיא אגרנט לעשות מחקר היסטורי-השוואתי מקיף לליבון הבעיות הקשות ביותר של דיני העונשין.

לא פשוט היה תפקיד זה בשיטת משפט אשר בגלל מקורותיה היתה זקוקה לסינתזיה ולעיצוב מושגי, כדי להבטיח בתחום כל כך רגיש, כדיני הנפשות, את היציבות ההילכתית לפי קטיגוריות משפטיות, כפי שמתחייב מעקרון החוקיות.

שמו ואישיותו המדעית של פרופסור אגרנט קשורים בהשלמת מבחני שפיות הדעת,

בגיבוש מושגי היסוד במשפט הישראלי הנוגעים לאלמנט הסובייקטיבי של העבירה הפלילית, בפיתוח תורת הרשלנות בתחום הפלילי, בהבחנה המושגית בין עבירות נגזרות במישור השלבים לקראת הביצוע המושלם של העבירה, לבין העבירות העומדות ברשות עצמן, כגון הקשר הפלילי, בפיתוח עקרונות האחריות הפלילית של שותפים לדבר עבירה וכהנה וכהנה נושאים מרכזיים של דיני העונשין.

אין מורה, אין שופט ואין תלמיד במדינת ישראל שעיניהם אינן מוארות על-ידי פעלו של הפרופסור הנשיא אגרנט, ואנו בטוחים כי עוד נוסיף וגדלה מיצירתו. בהזדמנות זאת, ארשה לעצמי להוסיף כמה מלים על האדם שמעון אגרנט. לעולם לא אשכח אותו יום לפני כ-13 שנה, בו הוזמנתי לשיחה על-ידי פרופסור אגרנט ללשכתו בבית-המשפט העליון, עקב פנייתי לפקולטה למשפטים של האוניברסיטה העברית, לשם העסקתי בה. השיחה היתה ארוכה, אולי היה זה יותר מוגולוג של הפרופסור, שכן אפשרויותי להביע את עצמי בעברית היו דלות למדי בהיותי עולה חדש. באיזו רוח טובה, חום נפשי ואווירה נוחה ניסה פרופסור אגרנט להעלות לדיון בעיות שונות מן התחום התיאוריטי של דיני העונשין. בקושי הצלחתי להביע דעה כלשהי, אך הפרופסור שפט תוך מתן אשראי עצום; כל מידעיו מכירים בוודאי גם תכונה נפלאה זו, הטבועה באישיותו.

פרופ' ש"ז פלר